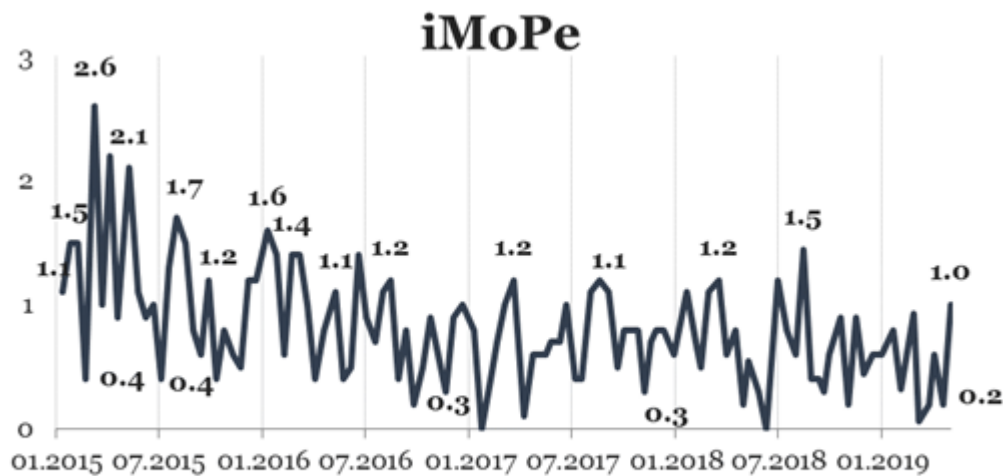

iMoRe №108. Кодекс процедур банкрутства та електронні лікарняні значно підвищили індекс

Індекс моніторингу реформ (iMoRe) склав **+1,0** бал за період з **8 по 21 квітня** з можливих значень від **-5,0** до **+5,0**. В попередньому раунді індекс дорівнював **+0,2** бала.

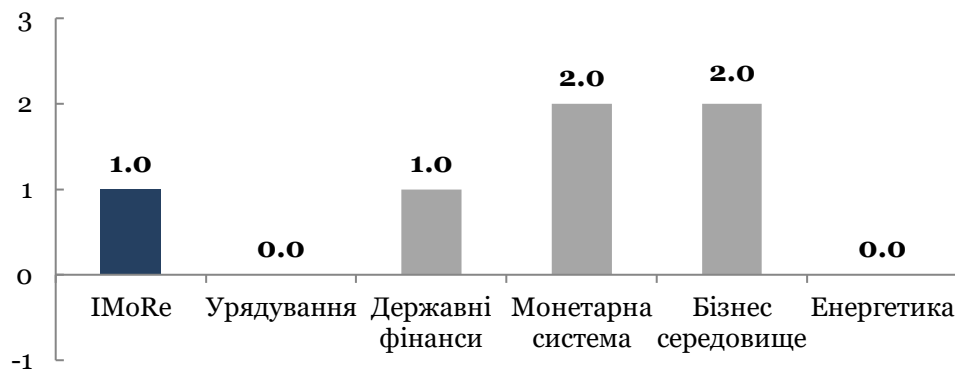
Головні події цього раунду - підписання кодексу з процедур банкрутства та прийняття положення про ведення електронних листків непрацездатності (лікарняних).

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ

iMoRe може приймати значення від -5 до +5,

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Події раунду

Кодекс з процедур банкрутства, +4.0 бала

Коли в Україні боржник не виконує свої зобов'язання, кредитор має дуже обмежене коло інструментів для повернення своїх коштів. Адже інструменти, передбачені чинним законодавством, - неефективні. Зокрема, процедури банкрутства тривають довго та часто дозволяють повернути кредитору лише незначну частину боргу. Процедура продажу майна боржника рідко дозволяє отримати за майно найвищу можливу ціну, адже права власності покупця цього майна залишаються незахищеними, і тому знайти покупця на таке майно дуже важко.

Процедури банкрутства фізичних осіб законом не були передбачені взагалі. Люди, які мають борги та не можуть по них розрахуватися, зазнають постійний тиск з боку кредиторів та колекторських компаній. Вони фактично опиняються у тупиковій ситуації, коли на них тиснуть усі кредитори, а вони відчувають, що в існуючих умовах погасити всі борги не можуть за жодних обставин.

Кодекс з процедур банкрутства ([2597-VIII](#) від 18.10.2018) спрямований на вирішення цих проблем.

Кодекс впроваджує інститут [неплатоспроможності фізичної особи](#).

Людина зможе ініціювати відкриття справи про свою неплатоспроможність (визнання себе банкрутом) якщо має прострочені зобов'язання у розмірі не менше 30 мінімальних заробітних плат (125 190 грн станом на 2019).

З моменту відкриття справи про банкрутство, кредитори можуть вимагати погашення боргів лише в межах цієї справи, штрафи та інші санкції перестають нараховуватися.

Після відкриття справи [суд може ініціювати](#) реструктуризацію або погашення боргів фізичної особи. У першому випадку може здійснюватися реалізація частини майна на користь кредиторів, відстрочка, розстрочка, списання боргу, повернення боргу третьою стороною. В іншому випадку майно людини буде продаватися до погашення всієї суми заборгованості. Якщо майна не вистачило для погашення усієї суми боргу, то непогашена частина буде списана судом.

Суд може відмовити у відкритті справи, якщо особу було притягнуто до адміністративної або кримінальної відповідальності за неправомірні дії, пов'язані з неплатоспроможністю, або якщо вона була визнана банкрутом протягом попередніх 5 років.

Банкрутство фізичної особи впливатиме на її ділову репутацію. Протягом трьох років після визнання банкрутом вона буде вважатися такою, що не має бездоганної ділової репутації. Вона буде зобов'язана письмово повідомляти про свою

неплатоспроможність під час укладання кредитного договору, договору позики та договору поруки.

В кодексі також [удосконалено низку процедур](#) для юридичних осіб. Зокрема:

1. Якщо вимоги кредитора забезпечені заставою, проте кредитор вважає, що вартості застави недостатньо для покриття всієї заборгованості, він може повністю або частково відмовитися від забезпечення. Тоді ця частина заборгованості буде вважатися незабезпеченою та включатися до реєстру вимог кредиторів. Це дозволяє покрити її за рахунок продажу майна боржника.

На практиці кредитори часто стикалися з ситуацією, коли коштів, отриманих від продажу застави, не вистачало для покриття заборгованості. Разом із тим, не було можливості включити суму, не покриту заставою, до реєстру вимог кредиторів. Відповідно, отримати цю суму за рахунок реалізації іншого майна боржника було неможливо. Тепер кредитори матимуть таку можливість.

2. Продаж майна боржника на аукціоні буде здійснюватися виключно через електронну торгову систему. Це дозволить продавати майно більш прозоро та за більш справедливою ціною.

Кодекс набере чинності у жовтні 2019.

Коментар експерта

“Нещодавно прийнятий Кодекс з процедур банкрутства дає певну надію на покращення регулювання неплатоспроможності компаній та фізичних осіб в Україні.

На сьогодні ситуація невтішна -- процедури відновлення платоспроможності не є дієвим інструментом вирішення проблем ані кредиторів, ані боржників. Згідно із рейтингом Ease of Doing Business, процедура триває в середньому 2,9 роки, на неї витрачається більше 40% активів боржника (порівняно з 13,2% в середньому в Європі та Азії), з боржника вдається стягнути лише 9,6% боргу, тоді як у розвинутих країнах цей показник сягає 70%.

Новел чимало. Вперше з'являється можливість визнання банкрутом фізичних осіб. Порівняно з попередніми нормативними актами кодекс значно краще захищає інтереси кредиторів, що необхідно в країні з недовершено функціонуючою фінансовою системою. Через зменшення кількості рішень, які можуть бути оскаржені, з'являється надія на прискорення розгляду справ.

Водночас у Кодексі достатня кількість невдалих формулювань, що ймовірно зумовить певні практичні проблеми.”

Зоя Милованова, членкиня редколегії VoxUkraine

Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5

2. Затверджено порядок ведення Електронного реєстру лікарняних листків, +2 бала

Рішення про створення електронного реєстру листків непрацездатності було [прийнято у листопаді 2018](#). Він мав бути пов'язаним з реєстром загальнообов'язкового державного соціального страхування

Постановою [від 17 квітня 2019 р. № 328](#) уряд врегулював процедури ведення реєстру листків непрацездатності та надання інформації з нього. Його буде формувати та вести Пенсійний фонд.

Реєстр буде оперувати масивами інформації з реєстру застрахованих осіб та наповнюватися даними з електронної системи eHealth про підтверджені лікарями факти тимчасової непрацездатності.

Наявні в Реєстрі дані автоматично передаватимуться Фонду соціального страхування, який проводить перевірку обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності, а також здійснює виплати за непрацездатністю.

Коментар реформатора

Наразі видача та облік лікарняних листів відбувається на рівні лікарень. При цьому велика кількість таких документів містить неточні або неправдиві відомості про стан здоров'я пацієнта, що одночасно є величезним полем для маніпуляцій та корупційних ризиків.

У затверджених документах вводиться нове поняття - медичний висновок про тимчасову непрацездатність, на базі якого буде формуватись електронний лікарняний. Медичний висновок може бути сформований виключно на підставі медичного запису в електронній картці пацієнта. Таким чином за відсутності запису про хворобу в медичній картці система не дозволить сформувати відповідний медичний висновок, а отже, й електронний лікарняний.

Важливим стане повне скасування паперових форм лікарняних листків. В той же час, до новоствореного реєстру через персональні кабінети зможуть мати доступ і роботодавці для оперативного відслідковування та обліку виданих працівникам електронних лікарняних.

Анастасія Халеева, Міністерство охорони здоров'я

Коментар експерта

“Коли реєстр повноцінно запрацює, процес видачі лікарняних та їх відшкодування буде зручнішим для всіх зацікавлених сторін, які не мають наміру зловживати лікарняними - пацієнтів, лікарень, підприємств та Фонду соціального страхування. Це також мінімізує корупцію у цій сфері, бо в електронному реєстрі облік буде більш прозорим. Коли з’являться дані реєстру, державні органи зможуть нарешті детально проаналізувати їх та зробити висновки щодо ефективності системи соціального страхування на випадок непрацездатності, обсягів такого відшкодування в різних секторах економіки тощо.

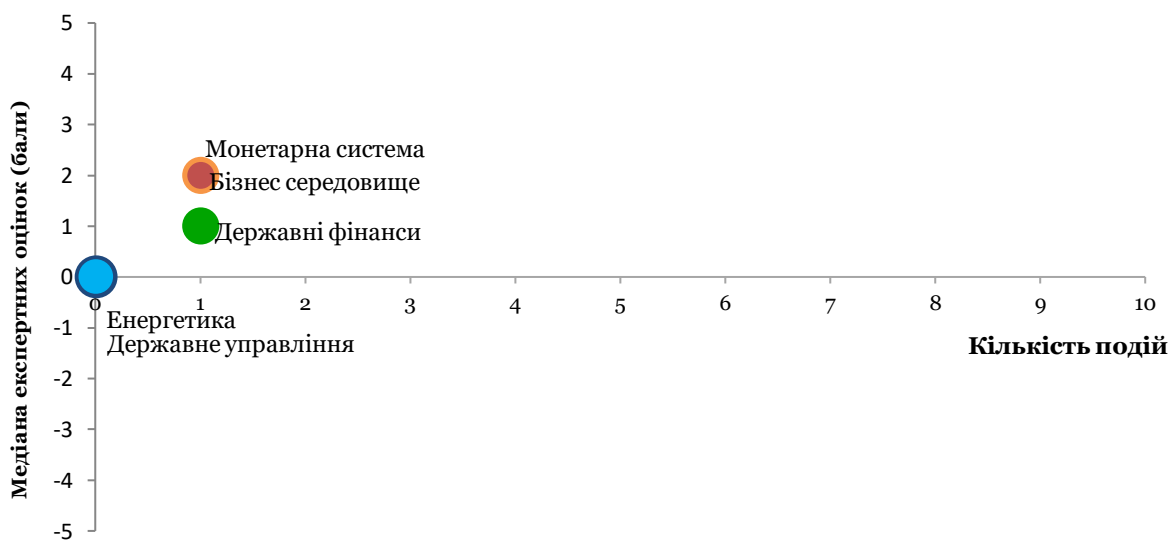
У процесі впровадження можуть виникнути певні проблеми, пов’язані з запуском електронної системи, навчанням персоналу, налагодженням та узгодженням бізнес-процесів стейкхолдерів. Проте злагоджена робота держорганів може мінімізувати ці ризики.”

Тетяна Тицук, VoxUkraine

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	0.0
Державні фінанси	+1.0
Порядок ведення Електронного реєстру лікарняних листків	+2.0
Монетарна система	+2.0
Бізнес середовище	+2.0
Кодекс з процедур банкрутства	+2.0
Енергетика	0.0

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (ІМоРе) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

VoxUkraine- це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.